

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ” _____ 2024 р.

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік, аудит і податковий консалтинг»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік та контроль операцій з основними засобами»

Виконавець:

студентка

Вдовиченко Марина Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

ст.викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Самострол Світлана Вячеславівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Необоротні активи в сучасних умовах господарювання виконують вагомую роль в діяльності підприємства, оскільки становлять вагомую частку всього його майна, складають речові фактори виробництва, основу його матеріально-технічної бази. Ефективність використання необоротних активів підприємства залежить від багатьох факторів до яких варто віднести правильність ведення обліку основних засобів та організації внутрішнього контролю операцій з основними засобами.

Одним з основних завдань обліку операцій з основними засобами є надання повної, правдивої та достовірної інформації про них. Проте інформація, яка міститься у фінансовій звітності стосовно основних засобів і доводиться до управлінського персоналу, не завжди відповідає реаліям тому питання організації обліку та контролю основних засобів потребують подальшого дослідження і удосконалення.

Питання обліку операцій з основними засобами висвітлені в працях С.Ф. Голова, В.В. Сопка, Ф.Ф. Бутинця, Л.І. Жидєєвої, А.В. Максименка, О.І. Бондара, Р.Л. Хом'яка та інших. Питаннями оцінювання ефективності використання основних засобів підприємства займалися такі вітчизняні вчені та фахівці, як М.Д. Білик, М.А. Болюх, М.Г. Грещак, М.С. Герасимчук, В.М. Мельник, В.О. Меца, С.Ф. Покропивний, О.В. Павловська, Г.В. Савицька.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних особливостей організації обліку і контролю операцій з основними засобами підприємства, розробка рекомендацій з удосконалення їх організації та здійснення.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети було поставлено і вирішено низку завдань, таких як:

- визначення економічної сутності основних засобів, їх класифікації і оцінки;

- розкриття теоретичних засад синтетичного та аналітичного обліку основних засобів;
- розкриття теоретичних основ організації та діючу практику проведення внутрішнього контролю операцій з основними засобами;
- визначити проблемні питання обліку та внутрішнього контролю операцій з основними засобами та надати пропозиції щодо подальшого їх удосконалення;
- охарактеризувати діяльність підприємства та його облікової політики;
- провести аналіз фінансового стану та ефективність використання основних засобів підприємства.

Об'єктом дослідження є існуюча система бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій з основними засобами ТОВ «СП ЄВРОТРАНС».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних питань, методичних і практичних завдань, пов'язаних з організацією і веденням обліку, аналізу та контролю операцій з основними засобами, проблемні питання теми.

Методи дослідження. Для узагальнення й оцінки сучасного стану організації та ведення обліку основних засобів на підприємстві використано методи асоціацій і аналогій (при дослідженні методики синтетичного та аналітичного обліку основних засобів); логічного аналізу (при визначенні економічної сутності основних засобів та основних напрямів облікової політики); деталізації; порівняльного аналізу (при виявленні переваг і недоліків різних методів амортизації); системного вивчення господарських процесів (при оптимізації документального оформлення операцій з основними засобами); прийоми економічного аналізу. Для обробки, аналізу і реєстрації інформації в роботі використовувалися засоби Microsoft Excel і Microsoft Word.

Інформаційною базою дослідження є нормативні та законодавчі документи, що регламентують організацію та ведення обліку в Україні, НПСБО, МСФО, ПКУ, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань обліку та контролю, матеріали науково-практичних конференцій з обліку, контролю,

аудиту, первинні документи, облікові реєстри, фінасова, податкова та статистична звітність базового підприємства.

Публікація та апробація результатів дослідження. Результати дослідження прийнято до впровадження в діючу практику обліку та внутрішнього контролю ТОВ «СП ЄВРОТРАНС». Практична значимість дослідження полягає у вивченні економічної сутності, оцінки та класифікації основних засобів, порядку нарахування амортизації, визначенні особливостей обліку і контролю даного виду операцій, проведенні аналізу ефективності використання основних засобів та надання рекомендацій щодо поліпшення обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (38 найменування) та 18 додатків. Загальний обсяг роботи становить 74 сторінки. Основний зміст викладено на 70 сторінках. Робота містить 20 таблиць, 9 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі роботи розглянуто визначення, класифікація та оцінка основних засобів, теоретичні засади обліку основних засобів, проблемні та дискусійні питання теми.

У другому розділі роботи наведено загально-організаційну характеристику підприємства та його облікової політики, розглянуто та критично оцінено особливості обліку операцій з основними засобами та напрями його удосконалення, особливості операцій з нарахування зносу, витрат на ремонти і поліпшення основних засобів.

У третьому розділі роботи розглянуто теоретичні та практичні аспекти контролю операцій з основними засобами, мета, завдання та напрями контролю, оцінка та напрями удосконалення діючої системи внутрішнього

контролю підприємства, аналіз ефективності використання основних засобів ТОВ «СП ЄВРОТРАНС».

ВИСНОВКИ

Основні засоби відіграють значну роль у процесі праці, так як вони у своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу потужність підприємства. В бухгалтерському обліку об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання і його вартість може бути достовірно визначено.

Поняття «основні засоби» розкривається у нормативно-правових актах України та Міжнародних та Національних стандартах бухгалтерського обліку. у Податковому кодексі України та Державному класифікаторі України «Класифікація основних фондів» до вищенаведених критеріїв визнання основних засобів додається ще додатковий критерій – критерій вартості.

У бухгалтерському обліку основних засобів ставляться завдання, які пов'язані з їх визнанням, оцінкою, порядком нарахування амортизації.

В якості об'єкта дослідження обрано ТОВ «СП ЄВРОТРАНС», яке надає транспортні послуги з перевезення небезпечних вантажів таких, як скраплений газ, дизельне паливо та бензин по території України та за її межами на підставі відповідних ліцензій на здійснення внутрішніх та міжнародних перевезень небезпечних вантажів. Основним видом діяльності відповідно до класифікації КВЕД є 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт» та 77.12 «Надання в оренду вантажних автомобілів»; 52.29 «Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту».

Виконавчим органом Товариства, що здійснює управління його поточною діяльністю, є Директор. Кількість штатних працівників підприємства станом на лютий 2024 року відповідно до штатного розпису складала 22 особи.

Підприємство орендує майданчик з твердим покриттям для стоянки транспортних засобів у місті Одеса; офісне приміщення; 50 одиниць

автотранспортних засобів (сідельні тягачі (26 одиниць), автоцистерни (24 одиниць). Має власні малоцінні необоротні активи (рукави для заправки пального та газу у цистерни, інструменти та інший інвентар для ремонтів та обслуговування автомобільного транспорту, пристрої спостереження GPS, радіостанції, тахометри), які безпосередньо застосовуються, для підтримання транспортних засобів в робочому стані та забезпеченні господарської діяльності.

Організація та ведення бухгалтерського обліку товариства здійснюється бухгалтерією до складу якої входять три особи: головний бухгалтер, бухгалтер і інспектор відділу кадрів.

Облік підприємства автоматизований на базі комп'ютерної програми «1С:Підприємство 8.3» (Business automation software Бухгалтерія.КОРП), для подачі звітності до контролюючих органів використовується програмний комплекс «М.Е.Дос». Весь документообіг на підприємстві здійснюється виключно в електронному вигляді завдяки системі електронного документообігу «ВЧАСНО», яка дозволяє імпортувати та експортувати первинні документи, договори для обміну з контрагентами (постачальниками та покупцями) та банками з застосуванням електронного цифрового підпису.

Облікова політика обраного підприємства – ТОВ «СП ЄВРОТРАНС» висвітлена у Наказі про облікову політику до її ключових елементів щодо обліку основних засобів відносяться: методи амортизації основних засобів; вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів.

Отримані в оперативну оренду необоротні активи (транспортні засоби) у орендодавця зараховуються орендарем на позабалансовий рахунок 01 «Орендовані необоротні активи» за вартістю, зазначеною в договорі оренди (суборенди). Орендовані об'єкти основних засобів залишаються з інвентарним номером орендодавця і обліковуються з використанням WIN-коду транспортних засобів, цей код є унікальним і не може повторюватись.

Підприємство сплачує орендодавцю щомісячну орендну плату зазначену в договорах оренди, крім цього також несе витрати, пов'язані з

утриманням транспортних засобів (технічне обслуговування, страхування, поточні та капітальні ремонти).

В роботі детально описано роботу підприємства з програмним забезпеченням. Особливість обліку полягає в обов'язковості закріплення автотранспортного засобу за матеріально-відповідальною особою (за кожним водієм закріплено окрему зв'язку сідельного тягача та напівпричепа, цистерни). Під час звільнення водіїв та прийняття нового водія в обліку відбувається запис щодо переміщення (закріплення) відповідного транспортного засобу за водієм. Нарахування амортизації проводиться лише за власними основними засобами і відображається в обліку автоматично під час закриття звітної періоду (місяця).

Автоматизація обліку підприємства та застосування електронного документообігу є позитивним чинником, що забезпечує швидкість документообігу та своєчасність отримання первинної документації, але вимагає додаткових навичок персоналу щодо роботи з програмним забезпеченням, постійного оновлення програмного забезпечення та має певні ризики, які умовно можна поділити на організаційні та юридичні. До першої категорії ризиків належать питання підготовки команди та налаштування процесів, до другої - законодавство та безпека даних. варто враховувати ризик втрати документів. Для нівелювання ризику необхідно використовувати надійного провайдера електронного документообігу з хмарним сховищем. У такому разі документи зберігатимуться в хмарі та копіюватимуться на сервер або комп'ютер власника. Необхідно розмежовувати ступені доступу співробітників до роботи з програмою, визначивши осіб, які будуть мати певні права доступу: бачити, редагувати та підписувати документи. Забезпечити збереження архіву у хмарі та уважно стежити, що виходить за межі компанії.

За результатами проведеного тестування середовища внутрішнього контролю підприємства встановлено, що підприємство не має відокремленого структурного підрозділу внутрішнього контролю, або штатної одиниці, яка б була наділена окремими повноваженнями такого контролю. Контрольні функції

виконуються робітниками підприємства у залежності від їх функціональних обов'язків та займаємих посад.

Основними елементами контролю операцій руху основних засобів, що забезпечують його ефективне функціонування, є: об'єкти контролю; суб'єкти контролю; інформаційні джерела контролю; прийоми та методи контролю.

Методика контролю операцій з основними засобами являю собою послідовність виконання певних процедур (заходів контролю).

Вирішення завдань контролю забезпечується шляхом удосконаленням методики обліку операцій руху основних засобів у системі аналітичних рахунків; розробкою внутрішньої бухгалтерської моделі обліку операцій з основними засобами з врахуванням особливостей операцій, які присутні на підприємстві; удосконаленням методики обліку і контролю обґрунтованості витрат на ремонти основних засобів, що підвищить ефективність управління витратами; побудовою моделі залежності експлуатаційних витрат від терміну експлуатації, що дозволить визначити доцільність проведення ремонту основних засобів.

Проблемними питаннями організації контрольно-перевірочної роботи є відсутність затверджених внутрішніх рекомендацій щодо методики контролю операцій з основними засобами; відсутність типових форм робочої документації контролера; недостатній рівень компетентності спеціалістів даної сфери на підприємстві, які залучаються до заходів контролю.

До недоліків організації діяльності підприємства, які встановлює внутрішній контроль, як правило належать: зловживання службовим становищем, невиконання або неякісне виконання службових обов'язків, неправильна оцінка операцій із використання основних засобів з точки зору доцільності та економічності тощо.

В цілях удосконалення внутрішнього контролю на підприємстві слід провести наступні заходи: уточнити і доопрацювати функціональні обов'язки і посадові інструкції персоналу підприємства; застосовувати заходи щодо зниження ризику системи внутрішнього контролю з врахуванням особливостей автоматизації облікового процесу з метою запобігання помилкам і порушенням

під час створення, введення і отримання даних в електронному середовищі; використовувати при контролі різні методи і види контролю; - передбачити посилення внутрішнього контролю та виявлення економічних та юридичних наслідків господарських операцій модернізації та ремонтів, дообладнання основних засобів і відповідності нормам діючого законодавства.

Мета економічного аналізу основних засобів полягає у визначенні ступеня забезпечення підприємства основними засобами за умови найбільш інтенсивного їх використання та пошуку резервів підвищення їх віддачі.

Аналіз структури активів балансу ТОВ «СП ЄВРОТРАНС» показав, що у періоді, який аналізується на підприємстві відбулось збільшення активів. До складу необоротних активів, які відображені у фінансовій звітності впродовж трьох років відносились незавершені капітальні інвестиції та основні засоби.

Як свідчать дані аналізу структури та динаміки основних засобів на балансі ТОВ «СП ЄВРОТРАНС» власних основних засобів крім інших необоротних матеріальних активів. За аналізований період первісна вартість інших необоротних матеріальних активів збільшилася на 1450,0 тис. грн., тобто на підприємстві відбувалось оновлення інших основних засобів.

Аналіз узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів свідчать, що у 2023 році порівняно з 2022 роком на підприємстві відбулось збільшення обсягу реалізації на 46413,5 тис. грн. та збільшення чистого прибутку на 29444,3 тис. грн., проте підприємство не ефективно використовувало основні засоби, так як відбувається зменшення їх віддачі на 749,65 грн., а місткість основних засобів збільшується.

Розрахунок рентабельності основних засобів свідчить, що у 2022 році підприємство було збитковим і не рентабельним, а у 2023 році воно виправило ситуацію і рентабельність основних засобів складала вже 148,7%.

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «СП ЄВРОТРАНС» за 2022 – 2023 роки показує, що підприємство є фінансово залежним, останні два роки працює лише на залучених коштах й крім того не спостерігається тенденція до покращення ситуації.

Аналіз показників платоспроможності що на даний час підприємство має дуже низький рівень платоспроможності.

Для підвищення рівня платоспроможності підприємству необхідно прискорити погашення дебіторської заборгованості, акумулювати на рахунках грошові кошти, які необхідні для покриття поточних зобов'язань, не допускати простроченої кредиторської заборгованості, що призводить до зростання фінансових витрат.